

BOSHLANG'ICH SINFLARDA HAMJIHATLIK ZANJIRI VA OTA-ONANING O'RNI

*Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti Boshlang'ich ta'lim
yo'nalishi 3 bosqich talabasi Sobirova Sitara*

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarining psixologik xususiyatlari, ta'lim jarayonida hamjihatlik zanjirining ahamiyati hamda ota-onaning faol ishtiroki masalalari yoritilgan. Shuningdek, bolalar ta'lim-tarbiyasida o'qituvchi, ota-ona va jamiyatning hamkorligi muhim omil sifatida tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: bola psixologiyasi, boshlang'ich ta'lim, hamjihatlik, ota-ona o'rni, tarbiya, o'qituvchi.

Annotation: This article explores the psychological characteristics of primary school students, the importance of the chain of unity in the educational process, and the active role of parents. It emphasizes the collaboration among teachers, parents, and society as a decisive factor in the education and upbringing of children.

Keywords: child psychology, primary education, unity, parents' role, upbringing, teacher

Аннотация: В данной статье рассматриваются психологические особенности учеников начальных классов, значение цепочки сплочённости в образовательном процессе и активная роль родителей. Особое внимание уделяется сотрудничеству учителя, родителей и общества как важному фактору воспитания и обучения детей.

Ключевые слова: психология ребёнка, начальное образование, сплочённость, роль родителей, воспитание, учитель.

Mustaqil mamlakatimiz taraqqiyotida ta'lim-tarbiya sohasining o'zni beqiyosdir. Prezidentimizning "Yoshlar – kelajagimiz poydevori" degan so'zlari ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlarning mazmun-mohiyatini belgilab beradi. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichi bolalarning shaxsiyati va dunyoqarashi shakllanadigan eng muhim davr hisoblanadi.

Bu davrda bola psixologiyasi, uning bilishga bo'lgan qiziqishi, o'zini anglash jarayoni, jamoadagi o'zni va ota-onaning tarbiyaviy yondashuvi biri biri bilan chambarchas bog'liqdir. Ta'lim samaradorligini oshirish uchun o'qituvchi, ota-ona va jamiyat o'rtasidagi hamkorlik — hamjihatlik zanjiri alohida ahamiyatga ega. Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarining psixologik xususiyatlari, hamjihatlik zanjirining ahamiyati va ota-onaning ta'limdagi o'zni tahlil qilinadi.

Boshlang'ich sinf davri (7–10 yosh) — bolaning bilish faoliyati jadal rivojlanadigan, emotsional dunyosi boyib boradigan davrdir.

1. Bilishga qiziqish va faollik. Bolalar bu davrda "Nega?", "Qanday?" degan savollarni tez-tez beradilar. Ularni ilmiy izlanishga, mustaqil fikrlashga yo'naltirish muhim.

2. E'tibor va xotira xususiyatlari. Ularning e'tibori tez chalg'iydi, biroq ko'rgazmali o'quv vositalari orqali bilimlarni mustahkam eslab qoladilar.

3. O'z-o'zini baholash. Bolalar o'z yutuqlariga nisbatan ota-ona va o'qituvchi bahosiga juda sezgir. Rag'bat va maqtov ularning o'ziga ishonchini oshiradi.

4. Emotsional sezgirlik. Kichik tanbeh yoki qo'pollik ularni ruhiy jihatdan jarohatlashi mumkin. Shu bois pedagogik muloqotda yumshoqlik, mehribonlik muhimdir.

5. Taqlidchanlik. Bu yoshda bola kattalarning nutqi, xatti-harakati va odatlaridan bevosita o'rnak oladi.

Demak, bola psixologiyasini bilmasdan turib, unga samarali ta'lim berish mushkul.

Hamjihatlik zanjiri

Boshlang'ich ta'lim samaradorligi ko'p jihatdan ta'lim jarayonida shakllanadigan hamjihatlik zanjiriga bog'liq.

O'qituvchi – bilim beruvchi, tarbiyachi va yo'naltiruvchi shaxs sifatida markaziy bo'g'in hisoblanadi.

Ota-ona – bolaning birinchi ustozidir. Ular bolaning darsga munosabatini shakllantiradi, qo'llab-quvvatlaydi.

Sinfdoshlar – kichik ijtimoiy jamoa bo'lib, bola o'zini jamiyat a'zosi sifatida his qiladi. Do'stlik, hamkorlik va hamdardlik ko'nikmalari shu muhitda shakllanadi.

Jamiyat – maktabdan tashqari muhit, oila doirasi, madaniyat, milliy qadriyatlar bolaning dunyoqarashiga bevosita ta'sir etadi.

Hamjihatlik zanjirining uzluksiz bo'lishi bola ta'lim-tarbiyasining samaradorligini oshiradi.

Ota-onaning ta'limdagi o'rni

Ota-onaning ta'limdagi ishtiroki quyidagi jihatlarda muhimdir:

1. Rag'bat va motivatsiya. Bola uchun ota-onaning maqtovi eng katta mukofotdir.

2. O'qishga qiziqish uyg'otish. Kitob o'qishga odatlantirish, qo'shimcha to'garaklarga yo'naltirish bilimni boyitadi.

3. Nazorat va yordam. Uy vazifalarida bevosita yordam emas, balki yo'l-yo'riq ko'rsatish kerak.

4. O'qituvchi bilan hamkorlik. Ota-ona va o'qituvchi muntazam aloqada bo'lsa, bola rivoji ancha tezlashadi.

5. Shaxsiy namuna. Farzand ota-onaning so'zidan ko'ra, amaliy xatti-harakatidan ko'proq ta'sirlanadi.

Shu bois ota-ona ta'lim jarayonining eng faol ishtirokchisi sifatida qaralishi kerak.

Xulosa

Boshlang'ich ta'limda bola psixologiyasini hisobga olish, hamjihatlik zanjirini mustahkamlash va ota-onaning faol ishtirokini ta'minlash orqali barkamol avlodni voyaga yetkazish mumkin. Bola — kelajak jamiyatining asosiy bunyodkori. Shu bois, o'qituvchi, ota-ona va jamiyatning hamkorligi o'zaro uyg'unlikda kechsa, ta'lim-tarbiya jarayoni yuksak natija beradi.

ADABIYOTLAR

1. **Qodirova N., Yuldasheva S. *Pedagogika nazariyasi va tarixi.*** – T.: “Fan va texnologiya”, 2020.
2. **Xolbo'eva M. *Boshlang'ich ta'lim metodikasi.*** – T.: “Ilm ziyo”, 2019.
3. **Nishonova S.S. *Boshlang'ich ta'lim psixologiyasi.*** – T.: O'zbekiston, 2017.
4. **G'ulomova M.A. *Oila pedagogikasi.*** – T.: “Fan”, 2016.